

KÖLNEI LÍVIA

ISTENRE HANGOLNI A LELKÜNKET – BAJNOK DÁNIEL A BOKOR KÖZÖSSÉGRŐL

A Bokor Közösségről sokáig csak legendákat hallottam: a börtönt is vállalták a fegyveres katonai szolgálat megtagadásaért, nemkívánatosnak nyilvánították őket a katolikus egyházban... Itt az ideje, hogy megismerjük ezt a katolikus eredetű keresztény közösséget, amely a jézusi erkölcsi tanítás megvalósítására törekszik.

– Hálás vagyok a szüleimnek és a Bokornak, hogy jó közösségben nőhettem föl. A Bokorban azt tanultuk, hogy Jézus erkölcsi tanítása fontosabb, mint a dogmatikai kérdések. Jézus életpéldájához érdemes hasonlítani, hiszen így élhetünk boldogan. Aki ezt nem teszi, annak talán könnyebb lesz az élete, de aligha boldog. A jézusi tanítás három eszményben csúcsosodik ki: az adásban, a szolgálatban és az erőszakmentességben.

Adni azt jelenti, hogy senki sem akar a másinál gazdagabb lenni, sőt, akár saját vagyona rovására is ad. Ugyanilyen fontos a hatalmaskodás elutasítása, beleértve minden hatalmi rendszert, mert azoknak az erőszak az alapja. Ezeket az elveket nagyon szépen meg lehet tanulni, de hogy gyakorlattá váljanak, ahhoz szükség van a közösségre is, nem elég a család. 15 évesen kerültem a bátyám által alapított csoportba, azzal a lánnyal együtt, aki később a feleségem lett. Már korábban is ismertük egymást, de ott találtunk igazán egymásra. A mai napig ez számunkra az alapközösség.

Bajnok Dániel harmincéves ókortörténész doktorjelölt, az ELTÉ-n dolgozik. Négy gyermeke van. Beleszületett a Bokor Közösségbe, amelynek ma is aktív tagja.

– Hogyan épül fel a Bokor?

– Egymáshoz kapcsolódó csoportok, vagyis (kis)közösségek hálózata. Ha egy bokrot képzelünk magunk elé, abban minden ember egy kis elágazás: kötődik valahová, és maga is folytatódik. Aki nemcsak kapni akar, hanem adni is, alapít egy közösséget, amelynek a vezetője lesz. Hiszen Jézus nemcsak tanítvánnyá, hanem tanítóvá is tette a követőit. A hagyományos terminológiánk szerint ez a „leadó közösség”, mivel ott „adom le”, amit én már megkaptam, megtanultam. Azok számára, akiket meghívtam az általam vezetett új csapatba, az lesz az „alapközösség”, amely többnyire felnőttkorban

is együtt marad. Mivel azonban az ember mindkét közösségében egyformán tanul és tanít is, ma már ritkábban nevesítjük a különbségtételt. Minden csoport maga alakítja ki a saját szokásait. A mi közösségeink két-háromhetente találkoznak, és félnapot vagy legalább 3-4 órát töltünk együtt. A közösségek régiókat alkotnak. A tíz régió küld egy-egy embert a KV-ba, vagyis Képviselőbe, a Bokor választott irányító testületébe. Ők szervezik a közös programokat, és koordinálják a külső megnyilvánulásokat.

– Mit csináltok az összejöveteleken?

– A feleségemmel közösen vezetünk egy csoportot. Minden közösségi alkalmon van ima, és mindig más tagot választunk levezetőnek. Előre kijelölt témáink vannak, amivel készülünk, és megosztjuk róla a gondolatainkat. A Biblia tanulmányozása, az önismeret fejlesztése, és általában véve a közös tanulás segít jobban megérteni, hogy mit vár tőlünk az Isten. Ez a „közösségesdi” feladata: minél inkább ráhangolni a lelkünket Istenre, akit persze elsősorban az embertársaimon szerethetek és ismerhetek meg. Jézus számomra azért az Isten Fia, mert nála jobban senkit nem járt át az Isten akarata, ő teljesen „tele volt” Istennel. Ő nem azt szeretné, hogy távolról imádjuk, hanem hogy a nyomdokain járjunk. A közösségeinkben ezt igyekszünk megtanulni. Nem akkor nem lesz háború, ha eljárom templomba, és jókat imádkozom, hanem ha a lelkemben olyan leszek, mint Jézus.

– A családalapítás és munkakezdés időszaka nem lehet könnyű a közösségbe járás szempontjából.

– Nagy kihívás volt számunkra, hogy egy kamasz közösséget kezdtünk vezetni, amikor már nekünk is születtek a gyerekeink. Amíg egyévesnél kisebbek a gyerekek, általában magukkal viszik őket a szülők. Később már zavarnának a nyüzsgésükkel, ezért hadrendbe kell állítani a nagyszülőket. Fontos a jó családi háttér, és ebből a szempontból mi nagy hálával tartozunk a szüleinknek.

– Nyilván nem minden tag hoz létre új csoportot, hanem csak akik elhivatottságot, vezetői képességeket éreznek magukban.

– Vissza-visszatérő, de szerintem hasznos vita a Bokorban, hogy kell-e mindenkinek közösséget létrehoznia, vagy csak a rátermetetteknek. A vita több olyan embert ráébreszt, hogy alkalmas lehet vezetésre, akinek magától ez nem jutna eszébe. A rendszerváltás előtt a Bokor sikeresebb volt a kifelé irányuló evangelizációban. Mostanában a közösségek nagy része „belső merítésből”, tehát a gyermekekből és az ő barátaikból alakul. Ez is igen széles merítés, hiszen a Bokorban nagyon sok a nagycsalád, nem ritkák a nyolc-tízgyerekes vagy annál nagyobb családok sem. Vannak természetesen egyedülállók is. Jézus tanítása egyetemes, mindenkinek szól, a szeretet nem vallásoktól függ. Ha valaki hajlandó velünk leülni, beszélgetni azokról, amiket mi Isten akaratának, Jézus tanításának gondolunk, akkor ő is a közösség tagja lehet. Sokan vannak a Bokorban, akiket nem katolikusnak kereszteltek, sőt olyanok is, akik bizonytalanok Isten létevel kapcsolatban. A mély és tartós baráti kapcsolatok mellett a Bokor megtartó ereje abban áll, hogy nálunk mindenki elmondhatja a véleményét, még akkor is, ha az nem egyezik a „hivatalos” tanítással.

– Hogyan definiálja magát a Bokor: katolikus vagy ökumenikus közösség?

– Önmeghatározásunk szerint „katolikus gyökerű, a jézusi szeretet-eszményt képviselő emberek testvéri társasága, erkölcsi megújulási mozgalma”. A tagok legtöbbször a katolikus egyházból jön, abban gyakorolja hitét, de a kapcsolódás mikéntjében nagyok a különbségek. Papok és lelkes plébániai szervezők is vannak közöttünk, protestánsok is, és olyanok is, akik az egyháztól távol, de a Bokorhoz szorosan kapcsolódva élik meg hitüket. Állandó vitáink közé tartozik, hogy mennyire tartozunk a katolikus egyházhoz. Én tág egyház-fogalomban gondolkodom, amelybe beletartoznak azok is, akik a leírt dogmákkal nem tudnak száz százalékig azonosulni. Vannak a Bokorban, akik hadilábon állnak például Mária Istenanyaságával, szeplőteleniségével vagy Jézus véres megváltásával, másoknak viszont semmi bajuk sincs ezzel. Sokan nem tartjuk ezeket alapvető fontosságúnak Jézus követése szempontjából. A megváltás mindenkinek a saját életében következhet be, amihez Jézus az útmutatást megadta már Máté evangéliuma elején: alakítsátok át a gondolkodásotokat, és közzöttek van az Isten országa! Ha ezt el tudjuk kezdeni, akkor elkezd bennünk működni a megváltás – befejezni egy élet is kevés. Az a hit, hogy Jézus értem meghalt és föltámadt, semmilyen hatást nem gyakorol az én életemre, amíg nem kezdem komolyan venni a tanítását.

– Van hivatalos kapcsolatotok a keresztény felekezetekkel?

– Nincs, mivel a Bokor nem hivatalos szervezet. Informális kapcsolatok vannak. A létszámunkról sincsenek nyilvántartások, nagyjából 500 és 1000 közé tehető a rendszeresen közösségbe járók száma, és még ezren-kétezen lehetnek, akik így vagy úgy kapcsolatban állnak a Bokorral, de nem járnak közösségbe. Évente rendezett nagytáborainkban átlagosan 4-500 fő van jelen, s ezek közül sokan itt ismerkednek meg a közösség tagjaival és eszményeivel. A közösségbe hívás előszobája ugyanis a barátkozás, s erre számos alkalmat igyekszünk teremteni: van bál, többféle sportesemény (foci, kosár, frizbi), ifjúsági találkozó, közös Bokorünnep, stb. A legjobb összekovácsoló erő, ha egy társaság együtt tevékenykedik, játékonkodik. Az itt szerzett élmények mindenkit összekapcsolnak.

– Mennyire hat ma rátok 2010-ben elhunyt alapítótok, Bulányi György szellemisége?

– Személyesen engem meghatároz, mert Gyurka bácsihoz nagyon közel álltam. Persze akik távolabb laktak tőle, azoknak nem lehetett ennyire szoros kapcsolata vele. Jártunk hozzá rendszeresen misére, és nála kezdtem görögül tanulni. Ebből is adódott, hogy klasszika-filológus és ókortörténész lettem. Szellemi tekintély volt, a Bokor egységének a szimbóluma. Erős egyéniség volt, ennek ellenére nagyon igényelte a vitát. Meghallgatta a véleményünket. Az ő személyében egy Istennek egészen odaadott embert ismertünk meg, aki arra tanított minket, hogy az élet nagy bonyolultsága ellenére a lényeg borzasztó egyszerű: „Jó kisfiúnak, jó kislánynak kell lennünk!” A Bokor immár lassan hetvenéves történetét is próbáljuk átadni a gyerekeinknek. Az emberek hajlamosak mitizálni a múltat,

az 1970-es, 80-as évek „hőskorát” – ez ugyanakkor a közösséghez tartozást is erősíti. A szocializmus idején a közösség jel tudott lenni az emberek előtt: az indulásnál, az '50-es években börtönbe csukták a papokat, ezzel próbálták derékba törni. Ezután következett a újraindulás a '60-as években és a nagy felfutás. A '70-es években, '80-as évek elején identitás-meghatározóvá vált, hogy a közösség tagjai megtagadták a sorkatonai szolgálatot, és ezért vállalták a börtönt is. A katonai kiképzés során ugyanis a fegyverrel való bánásra tanítanak, és esküt kell tenni a haza fegyveres védelmére, ami nyilvánvalóan azt jelenti, hogy az ellenséges katonát meg kell ölni. Ez személyesen minden megtagadónak óriási döntés volt, közösségileg pedig nyílt szembeszegülés az államhatalommal, és persze az egyháznak se tetszett, ami valamiféle kompromisszumra törekedett az állammal. Ma nem kell ilyen nagy döntés elé állnia egyetlen fiatalnak se, de ez nem jelenti azt, hogy valamikor a jövőben nem kerülhetünk hasonló helyzetbe. A második töréspont a katolikus egyházzal Gyurka bácsi tanítása és ennek kapcsán papi tevékenységének a felfüggesztése volt 1982-ben. Ő ezt büntetésként élte meg, és várta, hogy elmúljon. A tilalmat 1997-ben oldották fel, anélkül, hogy Gyurka bácsi bármilyen tanításán változtatott volna. Valódi rehabilitációja azonban elmaradt, és ez haláláig bántotta őt.

– „Büntetésében” bizonyára az is szerepet játszott, hogy erős kritikát fogalmazott meg a klérussal szemben, amelyhez ő is tartozott.

– Úgy vélte, Jézus nem akart létrehozni egy laikus és egy papi réteget, ahol ez utóbbiak a hatalom birtokosai, függetlenül attól, hogy milyen emberi kvalitásaik vannak. Ezért is épült fel a Bokor olyan elvek szerint, hogy nemcsak papok lehetnek a közösségek vezetői, hanem mindazok, akik arra alkalmasak, beleértve a nőket is. Az alulról építkezés is azt feltételezi, hogy senkinek sincs nagyobb hatalma a másiknál, csak több embert szolgál a közösségen belül. Bírálta az egyházi hierarchia hatalmi megnyilvánulásait. Ő nem a papság létjogosultságát vitatta, hanem egyesek viselkedését bírálta. Úgy gondolta, csak azokat kellene felszentelni papnak, akik képesek közösséget létrehozni és szeretetben vezetni.

A szegedi Bokor Nagytábor megnyitó előadása

– **A hármas jézusi életeszmenyt hogyan váltjátok tettekre a hétköznapokban?**

– A közösségekben van kassza, amibe mindenki annyit tesz, amennyit tud. Ezt megállapodás szerint mindig valami jótékony célra fordítjuk. Megkeressük a rászorulókat, és próbálunk úgy segíteni, hogy ne csak halat adjunk, hanem megtanítsuk őket halászni is, ha lehet. Az erőszakmentesség például a nevelésben is megnyilvánul. Négy gyermekünk van, a fiam most elsős, és ha az iskolában hátba rúgják, én nem arra tanítom, hogy üssön vissza, mert az erőszak csak további erőszakot szül. Megpróbálom megértetni vele, hogy nem az a nyerő, ha erőszakkal védi meg magát.

– De mégis csak meg kell tanítanod arra, hogyan védje meg magát!

– Igen, és ez borzasztóan nehéz. Ugyanilyen nehéz, hogy mit tennék én, ha megtámadnának, vagy ha a szakmai életben kibabrálnának velem. Nem könnyű megállni, hogy én ne tegyek ugyanúgy keresztbe annak a másoknak. Székely Magda négysoros versét, a Mottót a Bokorban Cserta Gábor meg is zenésítette. Így szól: *„Leüthetsz. Én nem ütök vissza. / Az én kezem gyöngé a rosszra. / A hulló test helyén leüthetetlen / erősen áll az én igazi testem.”* A tudatos vissza-nem-ütés nem gyengeség, hanem valódi erő.